

Björn Fyrlund:

Bethelbekännelsen

Inledning till seminarium med Kyrklig samling 2021-05-26

De inläsningsfrågor¹ jag formulerat till dagens övning skulle antagligen i sig räcka som underlag och inspiration för vårt samtal. Men för att ytterligare bidra till diskussionen har jag också förberett en mycket enkel närläsning av en passage ur Bethelbekännelsen². Kanske kan så några ytterligare byggstenar till dagens seminarium falla på plats.

Först en positionering. Jag vet egentligen ingenting mer om den här texten än vad som framgår av bokens inledning. Jag hade heller ingen direkt kännedom om texten innan jag fick boken i min hand. Men när jag läste den slogs jag av dess metod. Här är två teologer som i dåtida tysk kontext ser inte minsta gemensamma nämnare, och punkter för akademiska diskussioner i det som är på väg att bli dåtida tysk normalteologi, i stället ser de hur bärande katolicitetsmarkörer utmanas och hur klassisk kristen tro, bibel och bekännelse konfronteras av en om- och nytolkning av tron, påtvingad av en ny tidsanda.

Istället för att bara söka minsta gemensamma nämnare och vad som ändå går att vara överens om, sätts kontrasterna på pränt. Om- och nytolkningen kontrasteras mot bekännelsen.

Bethelbekännelsen blir inte långlivad och i stället är det Barmendeklarationen som blir huvudtext något år senare.

Men eftersom det inte är tysk mellankrigsteologi utan utmaningar mot trons fundamenta i varje tid som är mitt läsfokus när jag läser texten, så tycker jag mig se en för vår tid och vår egen brottnings metod i Bethelbekännelsen. En metod som kanske också, med lite god vilja kunde sägas vara Athanasius. Också hans brottnings metod i dåtidens om- och nytolkning har vi ju i rörelsen nyligen lyft fram; trons fundamenta, kyrkans samlade erfarenhet osv som nycklar genom vilka samtida angrepp på katolsk tro kan tydliggöras.

---

¹ Lite lästips inför seminariet från Björn Fyrlund:

a) Bethelbekännelsen adresserar ett antal teologiska positioner/tolkningar i dåtidens Tyskland och hos den kyrkliga majoriteten som på ett särskilt sätt utmanar tron och bekännelsen. Identifiera exemplen!

b) Vilka frågor som adresseras av Bethelbekännelsen är igenkännbara som aktuella i samtida svensk kontext?

c) Vilka frågor kan man urskilja i samtida svensk kontext som inte adresseras av Bethelbekännelsen?

d) Vilken osannolik kombination av teologer idag skulle kunna skriva en Bethelbekännelse i vår tid?

² Dietrich Bonhoeffer, Hermann Sasse mfl, *Bethelbekännelsen 1933. Ett lutherskt försök*. Utgiven med inledning och kommentar av Torbjörn Johansson. Församlingsförlaget 2021

Låt mig alltså som inledning till dagens övningar lyfta fram ett par läsfrukter ur texten som jag menar har bäring på all teologisk brottnings med samtida uttryck för om- och nytolkning.

Om vi går till boken och sid 48, avsnittet ”Skapelsetro och naturlig kunskap”. Här heter det fyra rader ned i texten:

”Den fromma naturliga kunskapen förmår inte att uppfatta Gud som Skapare och världen som skapelse i den mening som givits genom Skriftens vittnesbörd.”

Och ytterligare något senare i samma stycke:

”Den naturliga, fromma kunskapen urskiljer aldrig Gud som den levande Herren, som kallar och gör anspråk på människan i hennes tanke, vilja och gärning.”

I detta sammanhang går min tanke till Fastekampanjens tema 2021 ”Under samma himmel”. Är detta ett neutralt enkelt konstaterande om alla människors ödesgemenskap av att leva på samma jord? Eller är det också menat dubbeltydigt? Att väcka association till att alla är skapade med samma rättigheter och grundläggande behov? Är det rent av underförstått att alla människor av god vilja intuitivt förstår att alla hör ihop och är skapade av en god skapare? Och att härav följer en vilja att följa samvetets röst och engagera sig för avhjälpan av nöd och brist i världen?

I predikan vid biskopsvigning 2019-03-03, över Joh 12 om vetekornets lag, säger Antje Jackelén:

Vetekornets lag konfronterar oss med vår innersta oro, samtidigt som det öppnar vår blick för den universella betydelsen av den Kristus som vi förkunnar. Därför kan vi aldrig reducera tro till en kyrkointern angelägenhet och stänga ögonen för världens lidande. Därför är det teologiskt fel att driva en kil mellan att förkunna Kristus och att arbeta för förverkligandet av mänskliga rättigheter. Därför går det inte att förkunna Kristus utan att samtidigt värna skapelsens liv.³

Jackelen talar om den universella betydelsen av Kristi verk och om det felaktiga i att driva en kil mellan att förkunna Kristus och att arbeta för förverkligandet av mänskliga rättigheter.

Varifrån kommer denna rädsla för det specifika och det Kristus-centrerade budskapet till den enskilde? Ett svar finns kanske i Jackelens bok *Otålig i hoppet* där det på sid 102 heter:

”Att begränsa frågan om hoppet till en fråga om individuell frälsning gör helt enkelt inte rättvisa åt Guds frälsningsvilja, åt Guds omfattande och förvandlande kärleksprojekt...”

Men vem, eller vilka, är det som är hotbilden här? En ensidig individuell frälsningsförkunnelse, utan tal om helgelse och att bära frukt i goda handlingar, var förkunnas detta?

I sammanhanget kan det vara av intresse att se hur en av nomineringsgrupperna i årets kyrkoval uttrycker sig:

”Så här vill vi att det skall vara i världen

Vi vill se ett samhälle där kärlek, allas möjligheter och omsorgen om allt på vår jord står i fokus – ett samhälle där olika religionsuttryck är närvarande och företrädare för olika religioner tar plats i samhällsdebatten.”⁴

---

³ Antje Jackelén. Predikan vid biskopsvigning 20190303.

<https://www.svenskakyrkan.se/nyheter/predikan-vid-biskopsvigning-uppsala-stift>

⁴ ÖKA, [Idéprogram - ÖPPEN KYRKA - en kyrka för alla \(openkyrka.se\)](https://www.ockym.se/program/oppen-kyrka) 20210525

Så långt citatet.

Låt mig formulera en tentativ tes: Fokuseringen på medmänniskans bästa förenklar teologin till en fråga om att i skapelsen se såväl frälsningen som helgelsen nedlagd som möjlighet, att kunna upptäcka där gott sker.

Men låt oss gå vidare.

En i vårt sammanhang inte helt okänd bloggare upprepar med jämna mellanrum att det är skillnad mellan erbjuden och mottagen nåd. Räcker en i sloganform formulerad devis att både peka på skapelsetro, och barnskap hos Gud genom Jesus Kristus? Om ja, då har vi kanske underskattat kommunikatörernas spjutspetsfunktion i evangelisationsarbetet.

Om vi går vidare till sid 49 och andra stycket i boken:

”Vi förkastar villoläran, att vi utan Kristus kan känna Gud Skaparen och Fadern; ty utan Kristus måste Skaparen bli till en vredgad despot. All tillit till den allsväldige och allgode blir då hopp utan visshet.”

Hopp utan visshet. Begreppet hopp känns välbekant i Svenska kyrkans kommunikation senaste tid. Inte så mycket i triaden tro, hopp och kärlek som just hopp.

För att återvända till boken *Otålig i hoppet* så skriver ärkebiskopen avslutningsvis, som ni säkert vet, och refererar till Werner G Jeanrond:

”Hoppet är en nyfiken förväntan på vad Guds fullkomnande kärleksprojekt bär i sitt sköte och hur vi kan vara delaktiga i det. Ur det perspektivet kan vi ha tillförsikt att Gud är involverad i alla genuina handlingar av hopp.” (Sid 115f)

Alla genuina handlingar av hopp. Vad betyder det mer precis? Handlingar sprungna ur ett hjärta förvandlat av Kristi kärlek? Handlingar sprungna ur en människa som är sann mot sig själv och följer samvetet? Både ock kanske? Men varför kvalificeras inte perspektivet när Jackelen och Jeanrond skriver? Är det allmänmänskliga viktigare än fördjupandet av reflektionen av vad som kan hända med en människa som alltmer låter sig älskas av den kärlek hon älskats med intill döden på ett kors, och så blir bärare av denna ut i världen?

”Hermann Sasse och Dietrich Bonhoeffer har ett förblivande budskap. De har något att säga också till oss”, skriver Christian Braw i *Kyrka och Folk* den 26 april i år.⁵ Vårt fortsatta seminarium får väl visa om detta är sant.

Och till detta en reflektion, som inte är ett förslag:

Bethelbekännelsen sökte skriva en gemensam deklARATION för att stå emot samtidens angrepp på klassisk kristen tro. Är utmaningen idag att skriva, inte en sammanhållen text, men lista punkter där klassisk tro och bekännelse utmanas? Eller kanske skulle någon av Nomineringsgrupperna motionera till Kyrkomötet om ett nytt bekännelsearbete?

Där sätter jag punkt.

---

⁵ Jfr också Braws recension i *Kyrkans Tidning* 20210722